

KNMT-tandartsenadministratie

Orthodontistratio naar provincie, in 2019

KNMT Onderzoek & Informatie, maart 2020

Inleiding

Jaarlijks maakt de KNMT een analyse van de omvang van de actieve beroepsgroep van tandarts(specialist)en (leden en niet-leden) naar enkele achtergrondkenmerken. Dit gebeurt op basis van haar tandartsenadministratie. Tot de actieve beroepsgroep worden gerekend degenen van 64 jaar of jonger met een bij de KNMT bekend woon- en/of werkadres in Nederland.

Op basis hiervan telde Nederland, volgens de tandartsenadministratie van de KNMT, per januari 2019 in totaal 324 orthodontisten. Zij zijn blijkens de beschikbare gegevens gevestigd in 130 van de 355 gemeenten die Nederland in januari 2019 telde.

Wanneer het aantal orthodontisten wordt gerelateerd aan het aantal inwoners (CBS-Statline), resulteert dat in een 'orthodontistratio', het aantal inwoners per orthodontist. Voor deze bijdrage zijn deze berekend voor januari 2019. Bij de analyses is wat betreft het aantal inwoners een selectie gemaakt van twee leeftijdsgroepen, namelijk de jeugdigen van 12 tot en met 19 jaar en de volwassenen van 20 tot en met 64 jaar. Ervan uitgaande dat dit de leeftijdsgroepen zijn waarin zich de meeste patiënten van orthodontisten bevinden. Bovendien zijn van het CBS (Statline) gegevens bekend over het contact met de orthodontist voor de bevolking van 12 jaar en ouder. Ook deze komen in deze bijdrage aan de orde.

Orthodontistratio naar provincie

Figuur 1 op de volgende pagina toont achtereenvolgens de orthodontistratio (per provincie) van de jeugd van 12 tot en met 19 jaar en van de volwassenen van 20 tot en met 64 jaar. Deze is dus berekend op het aantal inwoners.

De grafieken laten zien dat voor beide groepen het aantal inwoners per orthodontist regionaal sterk verschilt. In vergelijking met het landelijk gemiddelde springen met name de provincies Friesland, Flevoland en Zuid-Holland in het oog. In twee provincies waarin een tandartsopleiding is gevestigd (Groningen en Noord-Holland) liggen de ratio's duidelijk lager dan het landelijk gemiddelde. Bekend is dat tandarts(specialist)en zich naar verhouding vaak vestigen in de regio van hun opleiding.

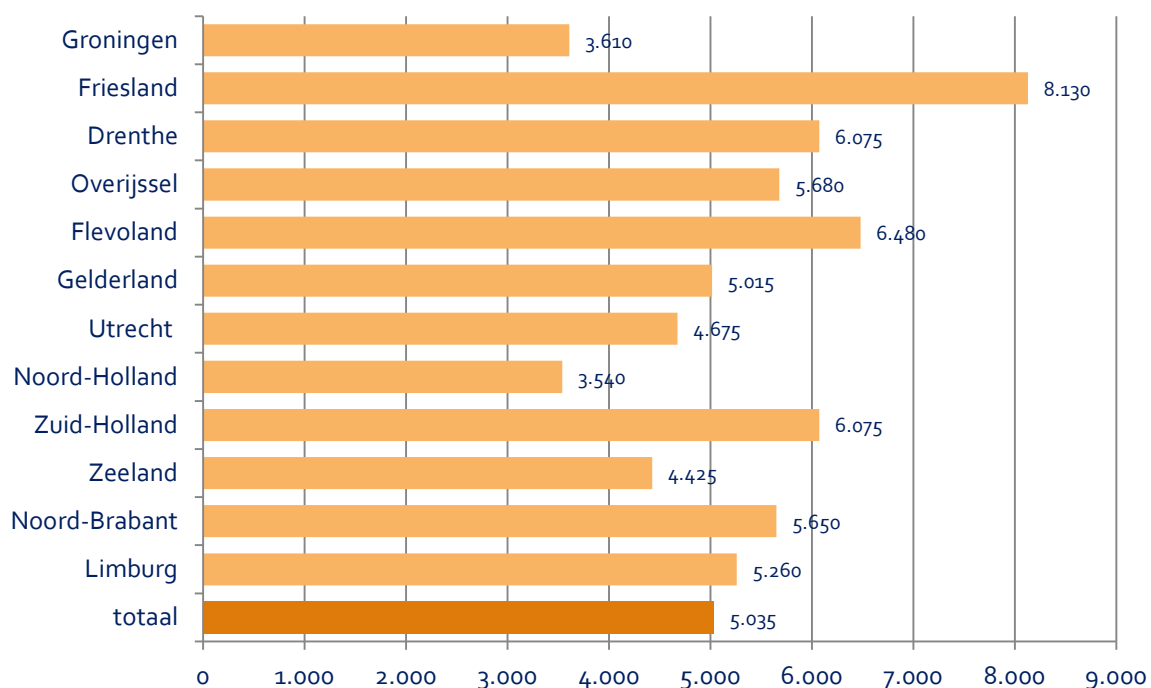
Hierbij moet verder worden opgemerkt dat de verschillen tussen provincies in werkelijkheid minder groot kunnen zijn dan het nu lijkt. Orthodontisten kunnen op meer plaatsen werkzaam zijn, maar worden in deze analyse slechts één keer meegerekend.¹ Verder is de beroepsgroep van orthodontisten in verhouding tot het aantal inwoners klein. Wanneer het aantal inwoners van twee provincies ongeveer gelijk ligt, maar er bijvoorbeeld in de ene provincie drie of vier orthodontisten minder zijn, scheelt dit al duidelijk in de orthodontistratio.

Bovendien zal er tussen provincies ongetwijfeld sprake zijn van 'grensverkeer' van patiënten, waardoor een hogere ratio in een bepaalde provincie niet hoeft te betekenen dat de orthodontisten aldaar ook een hogere werkdruk ervaren dan hun collega's in een naastgelegen provincie waar de ratio lager is.

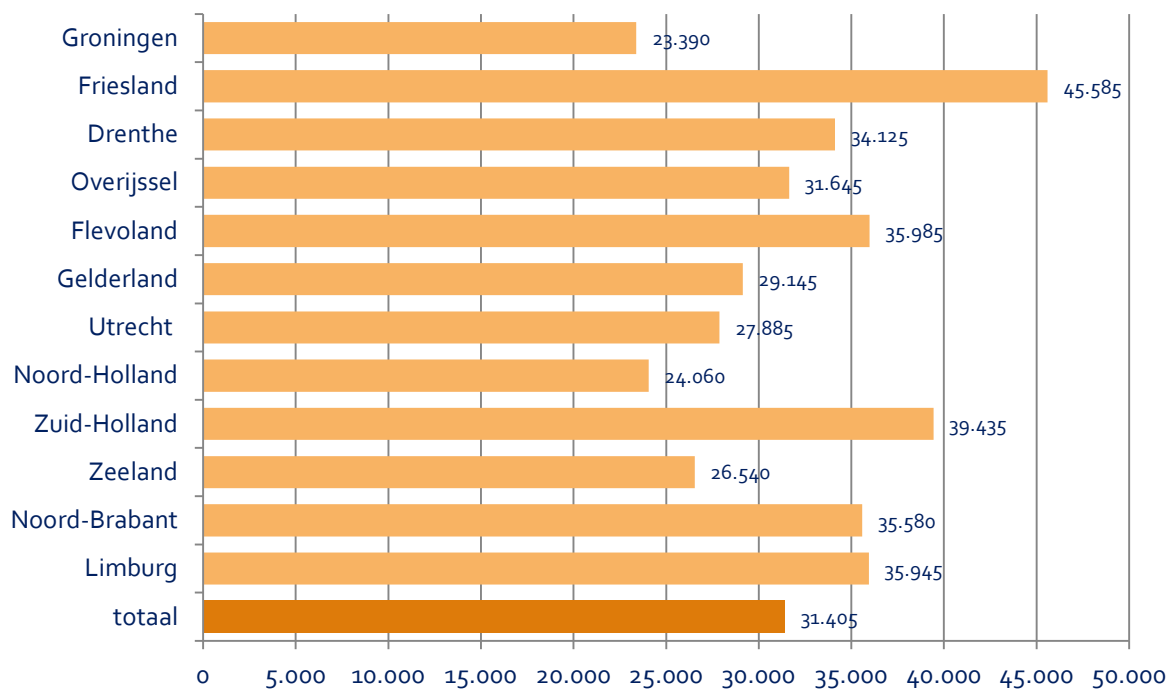
¹ Hierbij wordt uitgegaan van het 'eerste' werk- of praktijkadres dat bij de KNMT bekend is.

Figuur 1 Orthodontistratio naar provincie, in 2019

voor de jeugd van 12 tot en met 19 jaar

voor de volwassenen van 20 tot en met 64 jaar

Bron: KNMT-tandartsenadministratie / CBS-Statline, bevolking op 4-cijferige postcode

Zorgvraag: contact met de orthodontist

In het voorgaande zijn de orthodontistratio's berekend op basis van het totale aantal inwoners in de twee leeftijdsgroepen per provincie. Op overeenkomstige wijze worden van tijd tot tijd bij de KNMT ook analyses gemaakt van de tandartsratio's.

De ratio's kunnen echter ook op een andere manier worden berekend. Namelijk door uit te gaan van het werkelijke bezoek aan de orthodontist. Immers: lang niet alle mensen laten hun gebit reguleren. Gegevens over zorggebruik zijn beschikbaar via het CBS, dat deze regelmatig verzamelt via een continue Gezondheidsenquête.² De meest recent beschikbare gegevens zijn van 2018. Deze zijn overigens alleen landelijk beschikbaar, niet op regionaal niveau.

Volgens het CBS heeft in 2018 landelijk gezien 54,3% van de jeugd van 12 tot en met 15 jaar en 26,7% van de jeugd van 16 tot en met 19 jaar tenminste een maal een orthodontist bezocht.

Omgerekend op basis van de absolute bevolkingsaantallen van beide groepen in 2019 komt dit neer op 37,3% van de gehele groep van 12 tot en met 19 jaar.

Voor de leeftijdsgroepen van volwassenen van 20 tot en met 64 jaar is op basis van de bezoekgegevens van het CBS over 2018 een soortgelijke omrekening gemaakt. Daaruit komt naar voren dat van deze groep gemiddeld 3,6% in dat jaar de orthodontist heeft bezocht.³

Op basis van deze 37,3% orthodontistbezoekers onder de jeugd en 3,6% orthodontistbezoekers onder de volwassenen zijn de orthodontistratio's per provincie opnieuw berekend.

De ratio's op basis van bezoek aan de orthodontist liggen dan beduidend lager dan die op basis van inwoneraantal. De verhoudingen van de provincies ten opzichte van het landelijk gemiddelde blijven uiteraard hetzelfde als bij de ratio's op basis van inwoneraantal.

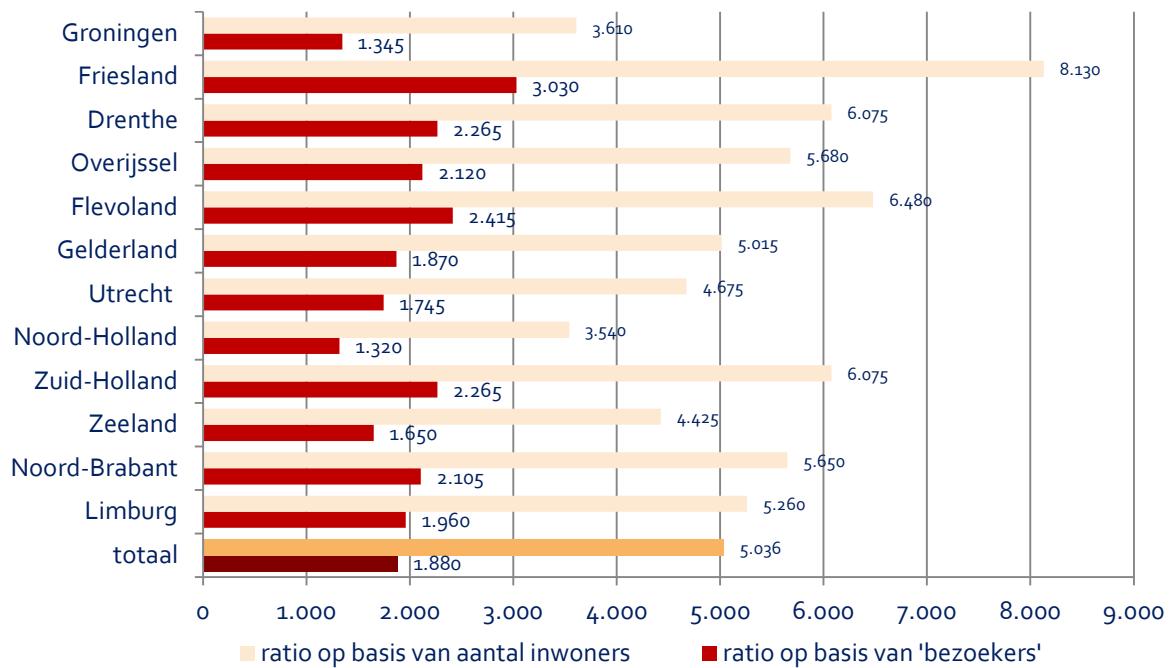
Figuur 2 op de volgende pagina laat dit zien. Ter vergelijking staat ook steeds de ratio op basis van inwoneraantal erbij.

² <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83005NED/table?fromstatweb>

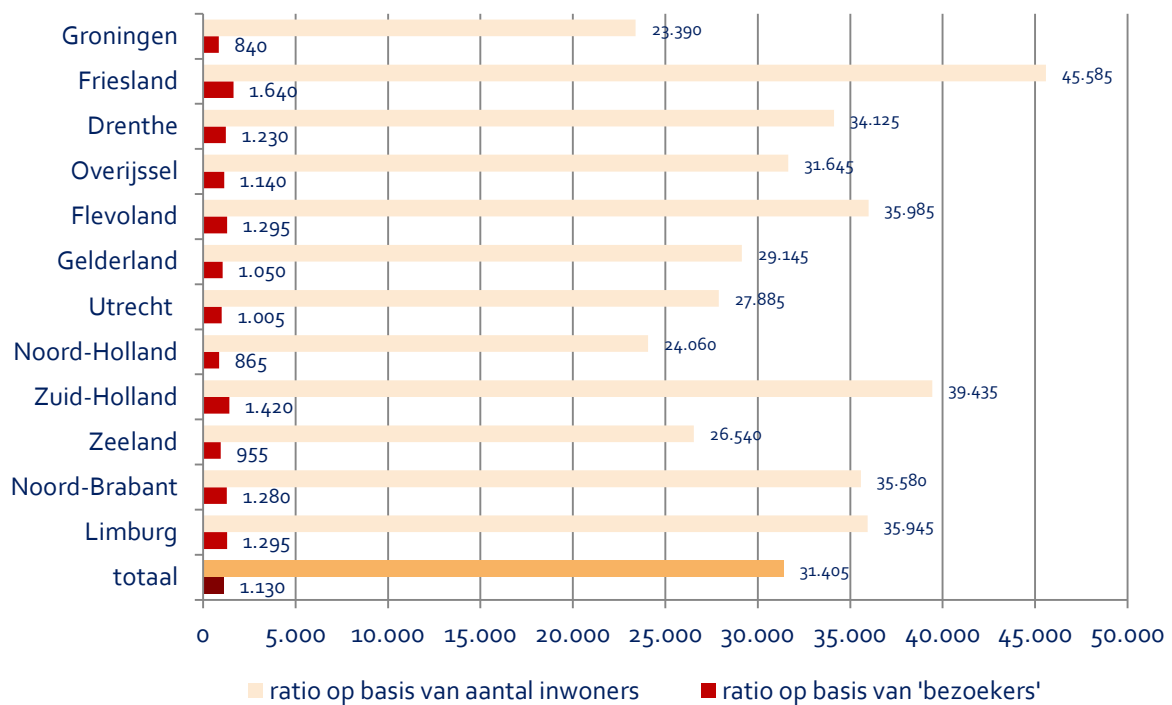
³ De 'contactgegevens' per leeftijdsgroep zijn als volgt. Voor 20-30 jaar: 4,7%, voor 30-40 jaar: 3,2%, voor 40 – 50 jaar: 2,7%, voor 50-55 jaar: 4,3%, voor 55- 65 jaar: 3,4%. Op basis hiervan zijn de absolute aantallen per leeftijdsgroep berekend en daarmee weer het gemiddelde percentage voor de gehele groep van 20 tot en met 64 jaar.

Figuur 2 Orthodontistratio naar provincie, op basis van inwoners en op basis van bezoekers aan de orthodontist, in 2019

voor de jeugd van 12 tot en met 19 jaar

voor de volwassenen van 20 tot en met 64 jaar

Bron: KNMT-tandartsenadministratie / CBS-Statline, bevolking op 4-cijferige postcode; zorggebruik 2018

Conclusie

Van tijd tot tijd maakt de KNMT een analyse van de verhouding tussen vraag naar en aanbod van mondzorg. Dat wil zeggen tussen het aantal inwoners en het aantal tandartsen. Hieruit komt dan (landelijk en regionaal) een tandartsratio. In deze analyse is dit gedaan voor de orthodontisten; de orthodontistratio.

De inschatting van de omvang van de zorgvraag, zijnde het aantal inwoners, is voor de bepaling van de tandartsratio redelijk 'nauwkeurig'. Dit omdat blijkens gegevens van het CBS over zorggebruik gemiddeld 80% van de bevolking (in 2018) bij de tandarts is geweest. Voor de orthodontist ligt dit uiteraard anders. Veel minder mensen laten hun gebit reguleren.

De orthodontistratio's op basis van het orthodontistbezoek geven derhalve een beter beeld van de vraag naar orthodontie per werkzame orthodontist.

© 2020 KNMT

Alle rechten voorbehouden. Alle auteursrechten ten aanzien van dit document berusten bij de KNMT.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de KNMT.

Hoewel aan de totstandkoming van dit document de uiterste zorg is besteed, kan de KNMT niet instaan voor eventuele (druk)fouten en onvolledigheden en aanvaardt de KNMT deswege geen aansprakelijkheid.